

Broderi, vatten och överlevnad

Litteratur

Vatten och öken – ett konstprojekt om broderi, överlevnad och kvinnors arbete
Elsa Agélii
Heidruns förlag

Textilkonstnären Elsa Agélii är för en bredare krets känd som grundare av Täcklebo Broderiakademi, efter Elsa Agéliis hemort i Bohuslän. Målinriktat och lekfullt har hon lockat allt fler brodöser till att brodera fritt. Att inspirera och organisera förmår hon som få andra. Sedan 1993 har Broderiakademin utvecklats till ett nätverk av både professionella och amatörer. I dag finns 1 000 medlemmar och 30 lokalgrupper, alla besjälade av att teckna och gestalta med tråd och nål: Förbi är tiden då man broderade efter förlagor och mallar.

Med hjälp av utsökt bildmaterial skriver Elsa Agélii i boken om sitt senaste projekt, hennes mest omfattande och existentiella hittills, Vatten. Det står egentligen på två ben. Dels handlar det om att gå vidare med egna broderiarbeten, dels berättar hon vägen till sitt hantverks- och konstpedagogiska arbete i den indiska byn Bhilon Ki Basti i delstaten Rajasthan. Utvecklingen av en broderiklubb är på gång sedan fyra år tillbaka. De broderande kvinnorna ska vinna allt mera självständighet.

Driver Elsa Agélii konstnärligt biståndsarbete? Nej, mer än så – detta är ett sätt att ge hjälp till självhjälp, både på det ekonomiska och det personliga planet. Genom det fria broderandet växer fantasin och självförtroendet. Elsa får bekräftad sin gamla övertygelse om att det händer något i hjärnan på en människa som hittar ett skapande, kvinnorna har nämligen blivit alltmera frimodiga och glada med tiden, konstaterar hon i boken.

Vattenbärare.

Allting började med växande oro om vår mest livsviktiga resurs, vatten. Elsa såg torkan under några vistelser i Marocko, sjunkande grundvattenspegel på grund av konstbevattning, och hon fick insikten hur vattenkrävande industri (Coca cola) exploaterar vattenkällor till förmån för några få som gör stora vinster.

”Skräpbilder” på knappar och plastdelar, omgärdade av broderi, följs av programmatisk text: Vatten får inte privatiseras.

Upplevelserna drev henne vidare. Hon läste bland annat Vandana Shivas *Kriget om vatten* och åkte på kurs till Vandanas gård i Indien. Där träffade hon många andra likasinnade och välinformerade människor från alla världens hörn.

Under denna resa 2006 kom

Delstaten Rajasthan är känd för traditionellt broderi. Den yngre generationen ska snart ta över.

Elsa i kontakt med ett skogsplanteringsprojekt i utkanten av Tharöknen i delstaten Rajasthan. Där lärde hon också känna den 1 000-åriga traditionen att spara monsunregnets flöde i reservoarer och underjordiska dammar för hela året. Vattentrappan i en gamla tiders vattenträdgård leder ner till en bassäng. Där nere kunde Maharadjans gemål och hennes hovdamer svalka sig. Trappan ner till vatten förekommer på flera av Elsas broderibilder. Att kunna sänka sig ner i vattnet är lika mycket kroppsligt välgörande som en helig handling.

Jaisalmer, en stad med 60 000 invånare, får nu för tiden sitt vatten i rör från långt håll. Hur länge kommer detta system att hålla? Nu finns inte längre traditionell ”regnvattenskörd”

– uppsamling av monsunregnet – med vattenhushållning som följd, utan bara slöseri. Det går stick i stäv mot gammal kunskap och vördnad. Landet är beroende av monsunen, även för balans i grundvattnet.

”Vår brist på kunskap om naturens metoder är kärnan av miljökrisen” skriver Sunita Narain, en framstående indisk författare och miljödebattör, som Elsa citerar i boken.

Delstaten Rajasthan är känd för traditionellt broderi. Nuförtiden marknadsförs dessa arbeten hårt till turisterna. När Elsa kommer i kontakt med den lilla byn Bhilon Ki Basti – är byns kvinnor på väg att lära sig brodera. Efter en snabbkurs ska de göra konventionella arbeten i kommission mot nästan ingen betalning. Denna upp-

levelse blir ödets vink för Elsa. Hon erbjuder sig att arbeta med kvinnorna och köpa deras arbeten för att sälja dem i Sverige. Temat blir vatten, uppgiften att brodera vattenbärarskor, kvinnor som hämtar vatten i krukor.

På allvar kom projektet i gång året därpå när Elsa återvände till byn. Och på den vägen har det varit sedan dess. Broderierna säljs nu både i Rajasthan och framför allt i Sverige på utställningar vid sidan om Elsas egna arbeten. Målet är att göra kvinnorna självgående. Och det kommer att lyckas är Elsa Agélii övertygad om. Den yngre generationen kan snart ta över, de har gått i skolan, lärt sig läsa och skriva (tyvärr ej engelska).

Än så länge behövs all hjälp – insamling för kursverksamhet i Bhilon Ki Basti pågår under utställningarna i Sverige. Men de största pengarna ger kvinnornas och flickornas broderier när de säljs på utställningar i Sverige.

Just nu förbereder Elsa sin femte resa tillsammans med vännen Britta Kleberg som ska vara i nästan två månader. Britta har värdefull erfarenhet från tidigare arbete med broderande mödrar till handikappade barn i Zimbabwe och har även varit med i Bhilon Ki Basti.

– Har lite nya planer som ska bli spännande att pröva, skriver Elsa i ett sms.

Vatten och öken är alltså bara en introduktion till detta omfattande livfulla projekt, ett färgstarkt vittne på vägen.

Susanne Gerstenberg

För närvarande pågår en utställning till och med 7 november på Göteborgs Konstförenings galleri.

Foto: Elsa Agélii

Maharadjans vattenträdgård.

Foto: Britta Kleberg

Byns kvinnor lär sig brodera. Elsa Agélii till höger i bilden.